

RELACIA
WIAZDU DO STAMBUŁU

Y
Odprawioney Audienciey
u Wezyra Wielkiego,

Jasnie Wielmoznego Je^o Mosci Pana Wojewody Łęczyckiego,
GENERAŁA Wielko - Polskiego, Posła Wielkiego od Najjaśniejszego
Krola Jego Mości y Rzeczypospolitey Polskiey,
do Porty.

Następnie przed Stambulem kunaku Kućiuł
Czek Medzi (od małego mostu denominacya:) 15. Apr. Sta-
wszy J M P. Posel załatwił listy od Regis Effendego y Maurocor-
datego, z ktorymi Pan Gorski z Stambułu powrócił. Z tych re-
sponsov *de omni humanitate*, od pomienionych Ministro w upe-
wniony, żeby wyrażnieyszą przyjęcia swego wiadomością był
informowany, *commisit activitati* J M Pana Kąztelana Szremskiego,
aby pomienionych *Ministros conveniat de Tempore & ceremonialibus* wiazdu *per ex-
pressum* traktował. W którą podróż, gdy J Pan Szremski *accingitur* od Regis Effendego
niektore prezenci J M Panu Posłowi zyczliwym komplementem *deferuntur*: ktore lu-
bo letkie, *liberalitas*, jednak J M Pana Posła wdzięczne bydz pokazała, bo wzajem Ze-
garek Kryształowy przedniey sztuki y pozoru Regis Effendemu ofiurował, y *Latorem*
Upominkow kontentować kazał. Stawa J M Pan Szremski 16. w Stambule, ale dia pu-
bliczney Negocyacyi, aż dnia drugiego *adivit Ministros*. *Omni honore* przyjęty, cokol-
wiek traktował *ad votum* J M Pana Posła *restitut*, y owszem niektore sami *auxerunt* okoli-
czności, ofobliwie konia jednego z stajni Cesarskiey pod J M Pana Posła, drugiego z staj-
ni Wezyrskiey pod J M P. Sekretarza y pod innych Ich Mościow trzydziestu y czterech
(wyrażnym dokładem że na żadnym Wieździe takowa od nich *non practicabatur* ochota)
ultra deklarowali. Asskurując, że idącemu z wieczną przyjaźnią J M Panu Posłowi nad
innych Posłow przy wieździe jego *ampliabuntur honores*. Czas zaś wiazdu 18. Aprilis,
Dzień Niedzielny zyczyli, ktoremu Mauro Cordaty *Festivitate apposuit & diem sau-
stum praedixit*. *His praemis*is rano w Niedzielę Przewodną po Młzy Świętey *cum toto*
wiazdu *apparatu* ruszył się J M Pan Posel *eo ordine*. Naprzod Chorągiew Wołoską, wszy-
scy w Pancerzach, z dzydami, komputem sto ludzi okryta, z Kotkami pod czerwonym
znakiem złotym Krzyżem, także y u dzyd proporce, z powodnemi różnych Ich Mościow
koniami *agmini praevit*. Blisko za tą Choragwią następowali 7. trębaczow z srebrnemi
złocistemi trąbami, y dobosz z srebrnemi kotłami, wszyscy w barwie koralowey. Za nie-
mi J M Pan Rydzynski Koniuszy w pancerzu, za którym ośmiu Rumakow Poelskich,
w bogate śiadzenia rzędy, dywdyki ustrojonych, w koralowey barwie mąsztalerze po-
wodowali. *Modico spatio* kilkanaście koni różnych pokojowych y chłopcow, ofobliwie
w karmazynowey barwie dobrani y porządni. Za temi Pokojowi Poelscy dwunastu
w barwie jasno Cynamonowey, atłasowe Zupany, ktorym Pan Bułak starszy pokojowy
anteibat. *Succedebant* dwunastu Pokojowych w barwie akfamidney karmazynowey so-
bolami obłożoney, Zupany atłasowe, Czapki sobole, y u wszystkich jednakowe złociste
szable: y *subsequenter* porządných sześciu Dworzánow. Za temi miejsce wzięli J M Pan
Dąbrowski Pisarz Grocki Kaliski, dworu Poelskiego Marszałek, y Towarzystwo pan-
cerne 18. wszyscy w pancerzach *sahaydaczo* przy kończanach odprawy miśiurki zgo-
ława we wszystkim stroju y porządku *visa digna exquisitio*. Potym 12. Kompanii Ułarskiey
w oboyczkach, Nącęczakach, y Lampartach porządnie y dostatnie. W blizszej zaś
Kálwaj

Kálwákácie Ichmość Pánowie Szremski, Czernichowski, Santecki, Sadecki, Spicimirski y Małogoski, Kafztelanicy, 1 P. Ernest Kahat, 1 P. Szemiot Starosta kulb. OO Jezuići Kapeláni, 1 P. Podstoli Owrucki Conte Le Mariani. 1 Pan Starosta Zydzeczewski, 1 P. Kafztelan Szremski bogatą Apparencyją ozdobił, 1 Pána Postá *praefferant*. J M Pan Sekretarz *lateri proximus* z lewey iadąc strony J M P. Postá, *curfu equi* trochę poprzedał. Sam zaś J M P. Pośel w Kontufzu niebieskim sobolim, pod kitą w sztuce dyamentowey bogatey y przy czapce, na koniu dzielnym jachał, który rzędem szczerozłotym rubinami sadzonym, kitą w sztuce rubinowey ogromney y bogatey, wsiadzeniu perłami futey, w złotych sztukách, kámienniami sadzonym, y dywdwykiem na karmazynowym akfamićie bogato, perłami y złotemi kwiatami ozdobnym *ad Magnificentiam ornabatur*. Przy koniu Pośelskim 5. biegunow stroiem swoim *Mercurium referebant*. W rękú *nota Magnitudinis* srebrne złociście *Caducei*. Na głowie lamowe kaski z herbami pod karmazynowym z złotemi kutafami y strusiem piórami a po nad uszýma piórą srebrne złociście, kawtany złote Atlasowe, od pasa piórą stroie ponowego y złociście kolorow, *per modum fartuchow prominebant*, do nog samey stopie srebrne złociście pióra przypráwione *non sine stupore vulgi visebantur*. Po stronách blisko J M Pána Postá 30. Korucow w nowey karmazynowey barwie w kołpakách kunich pod srebrnymi y orlemi piórami, guzow srebrnych y potrzeb modą węgierską pred sobą, y u rękáwow suto, na pasách srebrnym sadzonych, ładownice y czelzýnki, Janczarowie ktorzy *pridie* wiazdu *in Asfistentiá* Jegomości *aderant*, zaraz z kunaku korucow *utroq̃ latere precedebant*. Za J M Pánem Poślem Raytary 50. koni w nowey barwie złotey galonizo waney, Płaszcze karmazynowe. Porucznik, Choraży, czterech Under-Officerow, 10. Konstafirów, dwóch Dobosów pod lamowym białym Kornetem, z krzyżem także lamowym czerwonym y srebrną skofią. Potym Pan Obozny pod znaczkem Tabor prowadził, ktorego *ea Ordinatio*. Szła pośelská Karetá Paryská wшыtka złocišta barzo bogatá Cugiem wilczątym w szorách akfamiitnych złocištých, konie pod strusiem piórami, przy Karcie 6. Páchołkow w koralowey barwie, dostátkiem srebra na guzy, szable, obuchy, szabeltase y pasy łozonego, *ornati & onusti*. Druga Pośelská Karetá skaragniady Cugiem w złocištých szorách, woźnice u obudwuch karet w jednakowey koralowey barwie. Za temi szly kárety 3. poszołtne, J M Pana Sekretarza, J M Pana Kafztelana Szremskiego y J M Pana Starosty Zydzeczewskiego. Koláski cztery przykryte, rożnych Ichmościow, ośm Karawanow Pośelskich w karmazynowych oponách, z białemi jedwabnemi Kampánami, Herby y Cyfry po bokách wyfzywane. Apteka, Piwnice, Kuchnie, Kuznia, tudzież Karawany Pryjacielskie cztery, y 15. Wozow poszołtno. A potym Towarzyskie y rożnych Dworskich skarbniki, wozy poczworne y podwoyne, Num. 35. Na ostátek, podwoy y Formańskie wozy nierozerwaným ciągnęły się taborem *Hac dispositione*, ktora tu *exprimitur* (u samego ruszywszy się Kunáku, J M Pan Pośel Komputem swoim 658. osob, y w tyśiácu sześćdziesiąt y dwu koni) Catego wiazdu *observabatur series*. O milę dobrą *ordinatissimo cursu* w jachawszy, potykaia w kilkunástu koni Agowie y do Saraiu Suliman Paszy nádstawną rzeką Czerpidzi Czair J M Pána Postá zapraszaią, za ktorými zaraz Czauz Pásza Generalny Marszałek szpahilar Agazy, Generał znaku złotego szpahow, Silichtar Agazy Generał znaku czerwonego szpahow, z Asfistencyą przyjeżdzaia *humaniter* wшыscy powitawszy. Czauz Pásza do pomienionego zaprasza Saraiu. A w tym kilkadziesiąt Czauzow Cesarskich, trzech Kapidzibaszow Wezyrskich, Dziorbádżich Agow, y innych Turkow *confluit multitudo*. Przy ktorey Frequencyi J M P. Pośel do przerzeczonego, *deducitur* Pátácu Tam od Czauz Paszy *humanissime* przyięty ná Altanę miedzy Fontanami wesółą obiciem ozdobioną, Dywanem y bogátymi we zgłowiámi usłanę, proszony *conscendit*, ktora że dla szczipłóści swojey nie wiele osob mogła *capere*. Drugich Ichmościow zaraz pod Námioty proszono, tylko J M Pan Sekretarz, a kilku Ichmościow przyjaciół J M Panu Poślowi *assidebant*. *Praemissis ceremonialibus* w Czeštówniu kawa, Sorbetem, umywaniem y kádzeniem, Suffry *instruuntur*, y przy ochócie czeštujących Turkow *circiter* 30. potraw rożnych y rybne mieszaiąc ná Farfurách *successive apponuntur* kilku stroynych Turkow *in ministerium* ordinowanych, w podwaniu Sorbetu, w Przeštáwowaniu Potraw, y w ochotney usłudze, *muneri suo in vigilanti*, Zarowną ochotą y cere-

y ceremoniami wszystkich po namiotach częstowano, jednakże nie długo *accumbendo mensis* skończony traktament, gdy czas ruszenia *instabat*, przychodzi Causz Pásza, przy komplemencie aby wdzięczna ochota była, ludzko wyprowadza, y JM Pána Postá na konia Cefarskiego w Rząd złociłty, y wsiadzenie Dyukir Serafer (jakiego y sam Cesarz zawsze zażywa,) ubranego, zaprasza. Podług Deklaracyi koni pięknych y stroynych przyprowadzono, y który chciał dawano, wiele ich jednak proznych odprowadzono, bo nasi z swoich kontencji, innych nie *afektowali*. Nie więcej nad godzinę w tym Saraiu zabawiwszy, pultory godziny ordinaryną jazdę punktualnym porządkiem JM Pan Poseł *continuavit*. Turcy stronami iadąc długo Dziurydami gonitwy *exercebant*, á potym o Cwierć mili od Miaśta Czausowie Cefarscy w wielkie barzo zawoie Mudza Weze, których tylko na Dywany á na publiczną Cefarzowi asystencyą zażywała) przybrali się, y między Hufarską Kompaniją naszą wia-chali Causz Pásza z pomienionemi Szpahow Generalami przed samym JM P. Postem, y JM. Pánem Sekretárzem *Gressum obtinuerunt*. Tym porządkiem *appropinquando Vrbi nuntiatum* że pewnego człowieka Janczár *letaliter* przebił, ále wkrótce te *mendacia samæ evanuerunt*, bo się inaczey pokazało, że tylko z potoczney zwady *leviter sauciavit*, y zaraz z rozkazu Czausz Pászy pod wartę wzięty *cum declaratione instantaneæ satisfactionis*. *Ante aditum Miaśta* gdy *numerosa vulgi agmina*, w pole wyszedszy *ingenti* widzenia *desiderio*, *tractui adstiterunt*, w kotły uderzono, woyskowe *resonuerunt* muzyki, Raytarya z podniesionemi młótkami, Officierowie z dobytymi szpadami munderowni. Jazda wszystka *propter angustiam* Drogi y *subsequenter*, dla wąskich w mieście ulic, do dwóch konnych *in ingressum* ordynowana, y tak *prolixo ordine & passu secundo attingimus mænia*. Blisko godzin czterech przez same miaśto ten akt *solenniter* continuowany nie rozerwana freqvencya owzem nieprzezyrzaniem tłumami *cisneta* się *in conspectum* różnych ludzi y narodow *colluvies*, pełne wskroś ulice *naćisnione*, *occupabantur* okna, drzewi, gánki, y *ciásnieysze* w gmachach *non vacui prospectus*. *Pretio* obśtalowane kramy różnych Postow cudzoziemcy opanowali. Nawet y same dachy *curiosa plebs infederat*. Stroju Rycerskiego *complacentia* porządkow y *apparencyi* *plausibilis intuitus* Biegunow *ultra citroq. sepius cursitantium attonita indagatio* y w tym podobne *motus*, *turbam repleverunt*. Ale nayosobliwie *meretur* wspomnienie Chreścian Niewolników *zaśiedziały* *luctuosa facies* ktorzy obaczywszy na woyskowych znakach publicznie przez to miaśto *rozwinionych* Krzyża Świętego *præ motu animi* od też utrzymać nie mogli *quas spectavimus ipsi*. W połmiaśta trzech Giorbádzich stroynych, y Kitami stroiu swego ozdobnych z Pułkami swemi lanczarow *subsequenter in assistentiam* JM Panu Postowi po ulicach *stawali* *Tractu & ordine* który *in præmissis denotatur* do samego Pałacu Turcy *asystowali*, y tam wprowadziwszy Czausz Pásza zspomnionemi Szpahow Generalami aż na Diwan JM Pána Postá odprowadzili. Ktorzy ledwo z Pałacu *regressi*, gdy od Postá Cefarskiego przez jego Sekretarza JM Pan Poseł *powitaniem* y *życzliwością compellatur* y tak *subsequenter* od Postow Ich Mościow Fráncuskiego, Angielskiego, Weneckiego, Olenderskiego, Moskieskiego, Ráguskiego od Tekielego y Dukieyterowanego Hospodára, *per Secretarios* oddane wyzyty. *Absit scripto iactantia genuine* godzi się *referre* tak *sensum* samego Wezyra, jako *& publicam Primorum senumq. assertionem* że nie tylko ten wiazd nád inſze terażnieyszych Postow *præponitur*, ále y podobnego temu nie *pamiętają*. Rzecz pewna że y sam Cesarz *privatim spectando interfuit*. Saraiu zaś tego JMPánu Postowi dostancyi *naznaczonego* przed tym Wezyrskiego, á teraz Cefarskiego, ta *Fama*, że w całym Stambule *magnificentius non dabatur opus*. Blisko nád morzem położony, zdrowym powietrzem y welotym na morze poblizsze inſy y Gory Aziatyckie *prospektem* szczęśliwy *extra Angustias* Miaśta przed Meczetem *denominacyi* Sultan Achmet *sześciowyniosłemi* murami, y pod kopułaniami *gradatim ascendentibus* *wspaniała* *faciata* *lokowany*, *mediat* *długi* y *obszerny* Hypodromus, *na którym* y *teraz codzienne egvorum cursus exercentur*. W połtego Maydanu między Pałacem á Meczetem w kwadrat z jednolitego *ćiofanego* *kámienia* *kilkadzieśiat łokci altitudinis in summitate* *zaostrzona* Kolumna *refert* z kazdey strony *per modum* *napiſow*, *dawne* Egypcjanow *Symbolica Indicia*. Na postumencie zaś *leguntur* Greckie *inscripcye*, y *à parte* *Meczeru* jedna *Łacińska* temi *wierszami continetur*.

*Difficilis quondam Dominis parere Severis
Jussus, & extinctis Palmam portare Tyrannis
Omnia Theodosio cedunt soboliq; Perenni
Ter Dñs esto honor annis perpetuisq; diebus.*

Daliy ku morzu *ad meridiem* species smoká kolumną miedzianą o trzech wężyh głowách kilkanaście łokci wysoko *representatur*. Trzecia *exstat subsequenter* Columna z ciosanego kamienia *in quadrum* układana *majori altitudine* od pierwszey, ale *de his Antiquitatibus* między tym narodem trudna *indagatio*. Intus, Pałacu 5. Dziedźincow obfzernego, blacha w kopuły pokrytego, tyśiącem y jednym kominow *quondam* stáwnego, jeszcze y teraz wielkiey *apparencyi* *restant Indicia*. Atoli tak wielu lat *abusu* zániedbáte gmachy *exhibent desolationem*. A że *etiam tanta* mieyscá *amplitudo* Pofelskiemu Komputowi osob y koni *miniey commode sufficere* moglá, y ogrodo tego Saraiu zapartymmentem náležącym Budownym y obfzernym w kilka dni po wiedźie otworzono, tam znaczną spezą sporządzone rezydencie y sala pewna *alterius consignationis* ná miásto y morze, *latiori prospectui commodior* w obfzerności tameczney *extra situm apartmentum* podziemne sklepy kilku set stúpow z ciosanego kamienia *wsparte reperiuntur*. Po których wierzchem *solita* ogrodu *extenditur planities*. W tych dniách ktore po wiedźie nástąpili, od Wezyra, Reis Effendego y Maurocordátego Prezenty práwie od Cytryn, Pomaranczy, Kwiatow, Bárankow, Gołębi wielkimi komplementámi & Ceremoniis, J M Pánu Posłowi ofiarowáno. A w tym 23. *Aprilis* J M Pan Sekretarz Imieniem J M P. Posła podagreczna afekcyjá ná ren czas stáwego do Wezyra z Wizytą pojechał y *omnem humanitatem* jego *retulit*. 27. Maurocordaty jako dáwny do Traktatow *Plenipotentiaris* oddawał wizytę J M Panu Posłowi y dzień nástępujący 28. ná audiencyjá Wezyrską oznaymił. Ktorego dnia w przod Agowie dowiádując się o ktorey godzinie ruszyć się będzie wola przyjeżdżáją, á za powziętą deklaracyjá w godzinę konie Wezyrskie pod J M Páná Posła y J M Páná Sekretarza bogáto ubráne, także y pod innych Ichmościow przyjációł y kompaniá dobrych y stroynych 55. koni, przy każdym szabla do Pałacu przyprowadżono y *ad exigentiam personarum* rozdano. W tym Czausz Pásza z Generálámi, Czauszami, Ciorbádziemi, Agámi, Janczarami, y ze wśyřtka, ktorá ná wiedźie *expressa* *apparencyjá*, w Pałacu stánáwřy do Pokoiu przychodźi, y ná wyjazd J M Páná Posła oczekiwá. O godzinie wtorey z południa ruszył się ná Audiencyjá J M Pan Pofeł *his prae equitantibus*. Náprzod Wołosza, Dworzanie, Towarzystwo Pancerne, Kompania Ułárská, Czauszowie, Ciorbádziowie, Oycowie Jezuici to jest Jegomość X. Zapolski, Jegomość X. Oziębłowski, Jegomość X. Ulatowski, *mutato habitu*, Ichmość Pánowie Przyjáciele, Czausz Pásza, J M Pan Sekretarz blisko J M Pana Posła, przy koniu Pofelskim 5. Biegunow, Páchołcy z szablami y obuchámi, Kurocowie po stronách za J M Pánem Posłem 12. w aksamitney barwie, Raytaria pieszo z rápirámi, Janczarowie pod kommendą dwuch Ciorbádzich, *utrumq; latus cingebant* w Pałac Wezyrski przez dwa Dziedźince Czauszow, Delibaszow, Janczarow Asystencyámi pełne, przyjechał wřy po wřchodách przez kilka Gmachow do Wezyrá Pokoiu Czausz Pásza J M Páná Posła w kilka dzieśiát Osob *stipatum* wprowadził, tam J M Pan Pofeł nie zastał Wezyra Jegomości, tylko Regis Effendego, Kichaie Wezyrskiego, y innych Turkow kikanásćie, zaráz ná stołku Tureckim aksamitnym karmazynowym sobie postáwionym usiádl, á pomieniony Reis Effendy, Czausz Pásza y Kichaia, y wřyřcy Turcy *in modestiam compositi* stáli. Wchodźi Wezyr zbliskiego pokoiu pod obiedwie ręce prowadżony, wzáiem się z J M Pánem Posłem przywitał wřy rázem obadwa blisko siebie *ex opposito* usiedli. Z práwey strony Wezyrá stál Regis Effendy, á z lewey stroni iego Kichaia y Czausz Pásza, *in puncto* powitania Czausowie Wezyřscy *de more* *apprekcácie* okrzyknęli. Po Audyencyi y niektórych dyskursách *in contestationem* krotko wniesionej przyjáźni, Sorbetu rázem Wezyrowi y J M Pánu Posłowi podáno, & *usitata Ceremonia* obudwu kádzono, po podániu Sorbetu, Kawtan ná J M Páná Posła włożono y *subsequenter* J M Páná Sekretarzá y innych Ichmościow 55. Kawtanow powdźiewáno. Zgodźinę *supra* u Wezyra zábáwił wřy *ordine suo* J M Pan Pofeł do Pałacu powrócił, ktorego Czausz Pásza z Szpahow Generálámi áż do Pokoiu odprowadził. Upominki od J M Páná Posła, przez J M Páná Marszałka dworu Pofelskiego Wezyrowi Jegomości 30. *Aprilis* oddane. To jest stoł wielki srebrni, y szkatulá kámiennámi fadzona, Giridany wielkie srebrne y lichtarzy dwa wielkie, Wánná wielká srebrná wági 120. grzywien, Kichai także dworu Wezyrskiego dwa lichtarze wielkie srebrne, dwie flasze přstrożoćiste, y dwie Czary wielkie złoćiste. Audyencyjá u Cesarza Jegomości w przyřły Wtorek to jest 4. Maji declarowaná.